

Отговори на поставените въпроси от Съюза на съдиите в България в писмо до НС от 04.08.17 г., зададени по реда на чл.19а , ал.2 от Закона за съдебната власт към кандидатите за избор на членове на ВСС от квотата на Народното събрание на РБ:

Уважаеми господин председател на УС, уважаеми колеги, членове на Съюза на съдиите в България, благодаря за оказаното ми от Вас внимание да зададете въпросите, отговорите на които, без да са изчерпателни, ще очертаят някои аспекти от разбирането ми за функционирането на съдебната власт и за нейната институционална независимост в конституционния модел на управление на демократичната държава.

1.Въпрос: Считате ли, че сегашното устройство и структура на ВСС гарантират осъществяването на възложените на този орган от КРБ и от ЗСВ функции?

Отговор: Структурните промени в устройството на ВСС с последното изменение и допълнение в нормите на чл. 129- чл. 130в от КРБ, обн. в ДВ, бр.100 от 2015г., и последвалите ги промени в Гл. I от ЗСВ са положителна крачка за напредъка на България в осъществяване съдебната реформа. Тези промени в основния закон бяха продиктувани от необходимостта за укрепване на върховенството на правото и за утвърждаване независимостта на съдебната власт както поради нарасналата необходимост в българското общество за възвръщане доверието в независимостта на съдебната власт, така и поради привечдането на съдебната реформа в съответствие с международните стандарти за преодоляване системните дефицити в българската конституционна демокрация. Със структурните промени в състава и функционирането на ВСС на отделни колегии – съдийска и прокурорска и на пленум с лимитативно разграничени правомощия с оглед специфичните функции на тези две юридически професии в системата на СВ, са изпълнени и препоръките на Европейската комисия по МСП, и на редица органи към Съвета на Европа: на Венецианската комисия;на Консултативния съвет на европейските съдии/КСЕС/ към Съвета на Европа, Групата на държавите срещу корупцията /ГРЕКО/ на Съвета на Европа и международни документи въз основа на договорености, по които България е страна. По отношение състава на отделните колегии, уреден в чл. 130а от Конституцията на РБ, който се формира на квотния принцип, в действащия конституционен модел не е предвидено преобладаващо мнозинство от членовете на кадровия орган да е това, избирано от магистратската квота спрямо избраните членове на ВСС от парламента. В този смисъл са еднозначни препоръките във всички документи на изброените организации, които са в посока „съществена част или мнозинството от членовете на ВСС да се избират от самата съдебна система” / виж становище №1/2001 на КСЕС, Становище №10/2007г. на КСЕС, „Магна Харта на съдиите“ от 17.11.2010 г.. Тези препоръки не са обективирани от промените в основния закон. Логиката да не се допусне в състава на кадровия орган въздействие от страна на избраните от квотата на парламента членове на Съвета, както и да се избегне всякакъв натиск и влияние от другите две власти, обективно съществува и е разумна. Затова, усъвършенстването на конституционния модел за гарантиране на независимостта на СВ може да е обект на бъдещи дискусии.

Но действащото обективно право в конституционните разпоредби не следва автоматически да доведе до изводи, че равните по брой на членовете квоти, избирани от съдийската общност и от парламента в състава на съдийската колегия, са условия за отваряне врата към неправомерно вмешателство върху независимостта на съдебната

власт от другите две власти при изпълнение на функциите ѝ. Считаю това за вярно, защото, за да са независими и безпристрастни членовете на кадровия орган до голяма степен това зависи от професионалните им и нравствени качества, независимо от коя квота са избрани. Всяка от тях се избира при прозрачни предвидими и равнопоставени условия и ред. Кандидатурите на всички номинирани за обект на широка огласеност и дискусия. Дейността на членовете на колегиите и на пленума на ВСС е регламентирана от предвидими прозрачни правила. Всички те равнопоставено участват при упражняване правата и задълженията си в изпълнение на функциите на ВСС по чл.16, ал.1 от ЗСВ. Нещо повече, отговорността им за нарушаване независимостта на съдебната власт и за всяка проява в нарушение на Кодекса за етично поведение на българските магистрати е еднаква, която за допуснати груби и системни нарушения като например - системно неизпълнение или друго тежко нарушение на служебните задължения и/ или проява на действия, които накърняват престижа на съдебната власт, каквото е нарушаването на нейната независимост, членовете на Съвета отговарят с най-тежкото наказание – дисциплинарно освобождаване от длъжност. Тези нарушения са основания за инициране на процедура за предсрочно прекратяване на мандата на всеки избран или по право член на съвета на основание дисциплинарно освобождаване от длъжност. Вмешателството в работата на кадровия орган от парламентарните мнозинства, от изпълнителната власт или от отделна политическа партия, от олигархични, групови или други външни интереси, а също и от вътрешни влияния, които обслужват лични или групови интереси в системата, е еднакво недопустимо както в поведението на съдиите, избрани от съдии, така и за магистратите /съдии, прокурори, следователи/ и други представители на юридическата професия, избрани от Народното събрание. Мое дълбоко убеждение е, че съставът на Съвета трябва да бъде отпочтени и съставен от изградени професионалисти с дълъг житейски опит и с експертно мислене като правилата за отговорността им от нарушаване независимостта на системата да са гаранция за възпиране и устояване от натиск или вмешателство в работата им. Лансираната теза, че избраните от квотата на Народното събрание членове на Съвета априори носят белега на зависимост от политическите мнозинства, които са ги издигнали, е погрешна и некоректна. Тази недосегаемост от външно вмешателство не може да се гарантира само с отнапред създавано мнозинство от членове от квотата, произтичаща от магистратската общност, защото считам, че създаването на едно или друго мнозинство на членовете в състава на всяка една от двете квоти само по себе води до убеждението за доминация, за предрешеност на въпросите в една или друга насока, решавани от компетентността на Съвета като колективен орган. Отделно от това, знаем, че капсулираността на всяка една власт, включително и съдебната система, и нейната недосегаемост, е еднакво вредна за общественения договор както и е вредно недопустимото влияние на другите две власти върху функционалната и институционалната компетентност на съдебната власт. Парламентарно избраната квота в Съвета е важна, за да не допусне капсулирането на съдебната власт в недосегаемост и безотчетност, защото независимостта на съдебната система не е привилегия, а необходим елемент за осъществяване функциите на съдебната власт в полза на гражданите. Затова, балансираният модел в сегашното състояние на конституционното устройство на съдебната власт по отношение на състава на членовете на ВСС не може категорично да бъде отхвърлен. Гаранция за независимост и почтеност е механизмът на избиране и на двете квоти. Правилата за избора на членовете за ВСС от съдийската квота, приложени на принципа „един съдия – един глас”, представляват успешен модел за избора от 2300 съдии на шестимата от нормираните в проведения избор за членове на СК от квотата на съдиите, а за изборът на членовете на СК / респ. на ПК/ от квотата на Народното събрание с предвиденото

квалифицирано мнозинство от 2/3 от всички народни представители, предполага широка легитимност на народния вот. Да не забравяме, че правосъдието е държавна дейност, която защитава правата, свободите и законните интереси на гражданите, ЮЛ и държавата. Формата на управление в страната е република с парламентарно управление. Народните представители са излъчени от различно представени политически сили, но техният вот в най-широка степен отразява легитимната воля на българските граждани. Тази воля трябва да бъде зачетена и призната при избора на представителите в Съвета, излъчен от Народното събрание на Република България.

2. Въпрос: Какво е становището Ви относно дейността на досегашния състав на ВСС в неговия мандат в следните области:

- защита на независимостта на съдебната власт и на нейния авторитет;
- осигуряване на прозрачно и предвидимо кадрово развитие на съдиите;
- избор на председатели на съдилища и техните заместници;
- дисциплинарна отговорност на съдиите;
- превенция на корупцията в ОСВ;
- обезпечаване на условията на работа на съдиите и на техните осигурителни и трудови права;
- реформа на съдебната карта?

Отговор:

Дейността на ВСС с изтичащ мандат е белязана от неодобрението на магистратската общност и на обществото преди всичко поради факта, че решенията се взимаха в напрегната, конфликтна среда, раздирана от междуличностни противоборства, от конфронтация на различни ценностни системи. В нередки случаи тази напрегната среда проваляше взимането на разумни решения; взимаха се нередно противоречиви решения във връзка с важни теми като намаляване на числеността на щатни длъжности в един орган и разкриването им в друг, а след това – отново се съкращаваха; поради липса на принципна позиция по кадрови въпроси, основана на условия и ред, създаващи предвидимост, прозрачност и равнопоставеност се засягаха различни права на магистратите във връзка с техния статут. Приложението на отделни институти като този по чл.194, ал.1 от ЗСВ създаване усещане за решения „интуито персоне”, както и при основанията за закриване и разкриване на щатни длъжности. Забави се работата по разработването на единни правила за средната натовареност на съдиите, включващи не само количествени критерии, но и качествени критерии, което беше заложено в концепциите на редица от членовете на ВСС. Това беше ключов момент за решаване задачите относно състоянието на съдебната карта, но останаха много въпроси за решаване по тази тема. Наблюдаваше се забавяне на дисциплинарните процедури и разнородна практика при налагането на различни по вид наказания при еднакви нарушения. Допуснаха се неясноти в практиката относно избора на административни ръководители и техни заместници при приложението на изключенията по чл.169, ал.1 и ал.2 от ЗСВ. Нерядко надделяваха определени нелегитимни форми на натиск върху системата, на които съставът на ВСС не успя да се противопостави, което създаде усещането по отношение на защитата на независимостта на съдебната власт, на нейния състав и авторитет за незадоволителна. Осигуряването на прозрачно и предвидимо кадрово развитие на съдиите, изборът на председатели на съдилища и техните заместници, дисциплинарната отговорност на съдиите са материя, която до голяма степен до преди промените в ЗСВ, в сила от 09.08.16 год., беше белязана от неработещи правила в посока на достатъчна предвидимост, прозрачност и яснота в принципите и критериите въз основа на които те се прилагаха. Ето защо, причините за някои неуспешни практики са комплексни, не само дължащи се на

непрозрачни и неравнопоставени разрешения, но и на неадекватно и остаряло законодателство за нуждите на системата и предписани от стандартите на европейските институции, към които страната ни принадлежи. Не трябва да се пренебрегват и положените усилия за постигане законосъобразна и устойчива практика в работата на настоящия ВСС. Осезаемо е подобряването на работата на ВСС през последната година от мандата, с прилагане на новите правила от мащабната промяна на ЗСВ. Приети бяха Наредба №1/09.02.2017 г. за конкурсите за магистрати и за избор на административни ръководители в органите на съдебната власт и Наредба №2/23.02.17 год. за показателите, методиката и реда за атестиране на съдия, председател и заместник председател на съд се отнася за провеждането на конкурсите за младши съдии, атестирането, повишаването в ранг, прилагането на чл. 193, ал.6, компенсирателната забрана за командироване на свободни длъжности и пр. Превенцията на корупцията в ОСВ е въпрос от компетентността не само на кадровия орган, но що се отнася до ВСС, трябва да се продължи линията на обгрижване магистратите като се изпълняват стриктно упражняваните от тях права от статута им по отношение обезпечаване на достойно заплащане за труда им и зачитане и увеличаване на техните социални права във всичките им аспекти; създаване на добри условия на труд, обезпеченост със съвременна техника отговаряща на новите технологии за комуникация и единна информационна система и на техните осигурителни и трудови права. Реформата на съдебната карта е процес, който не може да се обхване от един или два мандата на кадровия орган. Той е обвързан от анализ и оценка на много фактори – демографски, комуникации, социални дейности, финансова обезпеченост на прекрояването на действащи структури и най-вече – от запазване на достъпа до правосъдие и усещането у хората за държавност и правен ред.

3. Въпрос: Каква е оценката Ви за начина на взимане решения в дейността на действащия ВСС, бихте ли променили и какво точно в този процес?

Отговор :

Не бих си позволила на давам оценки. Коректното поведение изисква мнението да е подплатено с достоверни факти и обстоятелства за анализа на определено явление както в обикновения живот, така и в сферата на управлението на социални дейности каквато сфера е администрирането на съдебната власт от ВСС. Казаното в отговор на втория въпрос изяснява позицията ми относно справянето със задачите, пред които беше изправен в отиващият му мандат предходният ВСС и този отговор не е еднозначен. Отнасям се с уважение към постигнатите позитивни резултати и те трябва да бъдат надградени. Неуспешната, негативна практика е лошо наследство и тя трябва да бъде премахната. Изпитвам уважение към колегите, защото считам, че всеки с оглед способностите и уменията си е имал намерението и мотивацията да упражнява добросъвестно правомощията си в този ВСС. Дълбокото ми убеждение е, че насоките в които трябва да работи новият състав на ВСС при взимането на управленските решения са: да спазва стриктно закона; да взема решения, които са предвидими, прозрачни и при равнопоставеност на заинтересованите страни от прилагането им; решенията трябва да са своевременни и разумни, да не са плод на правен позитивизъм или законотворчестване; да са ясни, логични и разбираеми; да се взимат след непрекъснат диалог между членовете на съвета при съобразяване със становището на административните ръководители в органите на съдебната власт. При наличието на непреодолими спорове и неотстъпване от защитавани непопулярни тези, считам че трябва да се привличат и експерти в определени области, да се поканят и заинтересованите магистрати, за да се чуят техните аргументи. Считам, че спокойният, балансиран с взаимно уважение спрямо различните мнения диалог е ползвателната среда за

взимане на разумни и справедливи решения. Особено важен за взимане на правилни решения принцип е за поддържането на непрекъснат диалог с магистратската общност. Непреодолимите пречки поради остаряло законодателство и неадекватно за нуждите от регулирането на материята относно организацията на управлението на органите на съдебната власт трябва да се решават като се предвиди де леге ференда възможност за законодателна инициатива на членовете по право във ВСС.

4. Въпрос: Какво е необходимо да се промени и ако бъдете избрани какви действия ще предприемете за това в следните области от дейността на следващия ВСС: защита на защита на независимостта на съдебната власт и на нейния авторитет; осигуряване на прозрачно и предвидимо кадрово развитие на съдиите; избор на председатели на съдилища и техните заместници; дисциплинарна отговорност на съдиите; превенция на корупцията в ОСВ; обезпечаване на условията на работа на съдиите и на техните осигурителни и трудови права; реформа на съдебната карта?

Отговор:

Отговорът на този въпрос е изчерпателно даден в концепцията , която съм подготвила по реда на чл.19а , ал.1 от ЗСВ и предоставила пред Комисията подготвяща избора на членове на ВСС от квотата на 44-то Народно събрание. Публикувана е на сайта на Народното събрание на РБ и всеки заинтересован колега би могъл да се запознае с разбирането ми за това как ВСС следва да упражнява функциите си , предвидени в Конституцията и в чл.16 ал.1 от ЗСВ.

5. Какви конкретно качества считате, че следва да притежава бъдещият председател на ВКС, ВАС и Главният прокурор , така че профилът им да бъде съответен на изискванията на закона за заемането на съответната длъжност?

Отговор:

Най-същественото за един административен ръководител е да бъде почтен и да притежава високи професионални качества , способности и достижения в правната материя. Много важно е за неговия авторитет сред колегите да има принос в приложението на правото в определена негова област или в правната наука. Несъмнено е да има таланта да обединява колегите си и да е справедлив спрямо разпределението на задачите и работата между тях . Да не създава условия за разделение между колегите, да не допуска толерирани и кръжец на удобни угодни и зависими от волята му колеги, готови във всеки момент да направят компромис - професионален или морален , за да се харесат на своя началник . Това качество ръководителят трябва умерзително да отхвърля и да обезсърчава прилагането на такъв модел на поведение . Ръководителят на органа на съдебната власт в рамките на своята компетентност трябва да отстоява както конституционните гаранции за независимостта на системата като цяло и на органа на съдебната власт, който ръководи, но и личната независимост на магистратите, гарантирана чрез институциите на несменяемостта, функционалния имунитет, несъвместимостта, гарантираното право на магистратите на защита срещу незаконосъобразни актове на кадровия орган. В максимално по-голяма степен тези критерии се отнасят за профила за кандидат за председател на ВКС , ВАС и за Главния прокурор. Изброително , но не и изчерпателно тези изисквания са описани в чл.170, ал.5 от ЗСВ/ в ред. ДВ,бр.62,09.08.16г./ . Редът и условията за избор на председател на ВКС , ВАС и за Главния прокурор е уреден в Правила на ВСС от 2012 г. -, актуализирани последно, според новите критерии, с решение на Пленума на ВСС по Протокол №10/16.03.2017 г.

6. Въпрос :Как бихте постъпили ако стане невъзможно в следващия ВСС да осъществите концепцията , която сте защитили пред своите колеги – избиратели?

Отговор:

Работата в кадровия орган на съдебната власт е колективна. Решенията се взимат с явно гласуване , което е публично достойние. Позицията , която съм заела в концепцията и в отговорите по реда на публичното задаване на въпроси и изслушване , ще бъде неотклонна в отстояване на независимостта на съдебната власт и за постигане на качествено правосъдие. Тази кауза заслужава да бъде смисъл , задача и цел на усилието на всеки който се е заел с тази мисия. И понеже това задание е и мисия , няма да се отклонявам от легитимното средство за нейното постигане, а то е участието в този колективен орган. Вярвам в разума, опита и почтеността на колегите си, тъй като те имат същите цели и мотивация, каквато изтъкнах пред Вас.

Вероника Имова - съдия във ВКС